

Únorová výprava do Etiopie pod obřími lobéliemi

Etiopie je kulturně i přírodovědně jednou z nejzajímavějších zemí Afriky. Když jsem v roce 2019 plánoval cestu do této země, ani v tom nejhorším snu mě nenapadlo, jak se může všechno zkomplikovat. Už v závěru toho roku jsem se z médií dozvěděl o epidemii neznámého viru. Stejně jako většina Evropanů jsem tomu nevěnoval velkou pozornost a nabízel jsem zájemcům zájezd do této zajímavé země. Potom čínský mutant doputoval do Evropy a cestování se na dva roky prakticky zastavilo. Postupně ale nebezpečí viru odcházelo, a tak jsme koncem roku 2021 byli připraveni do Etiopie odletět. Společně s velvyslanectvím v Etiopii i našimi státními orgány jsme prověřovali bezpečnost v zemi. Vše se zdálo být bezproblémové. Ovšem týden před odletem mi volal pan velvyslanec Pavel Mikeš s informacemi o totální změně situace. Tigrijci ze severu země zahájili pochod na Addis Abebu. Ze země začali utíkat turisté, zahraniční dělníci i diplomaté. V takovéto situaci jsme samozřejmě nemohli odletět. Bezpečnost

Okénko z cest

Etiopie

mých klientů je prvořadá. Z podnikatelského hlediska to pro mě byla nanejvýš riziková akce. Letenky, ubytování a veškeré další služby v Etiopii jsem již předem zaplatil, a nikdo nechtěl platby vracet. Taktéž nikdo netušil, jak se situace v zemi vyvine. Dokonce i Američané byli velmi skeptičtí, zejména po nedávné porážce v Afganistánu. S leteckou společností i s našimi partnery v Etiopii jsme se po dlouhých jednáních domluvili na posunutí akce na dobu neurčitou. Naštěstí se situace postupně uklidňovala, a tak jsme v únoru 2022 mohli konečně vycestovat. Ale ani tehdy to neproběhlo hladce. Čtyřem klientům nebylo umožněno nastoupit do letadla. V té době totiž ještě platila přísná opatření a klienti museli podstoupit testy na covid. Přičemž tři

z nich necítily jakékoliv problémy a patrně covid v té době ani neměli. O chybovosti testů můžeme pouze polemizovat. Komplikovaná byla i cesta zpět, tentokrát neprošel testy kamarád Lukáš Viktora, který měl několikrát po sobě pozitivní test na covid. S pomocí velvyslanectví jsme mu zajistili ubytování a domů přiletěl až týden po nás. Nakonec jsme cestu zopakovali ještě v listopadu toho roku. Jednak pro klienty, kteří neprošli testy, tak i pro další zájemce.

Etiopie neboli Habeš je úžasnou zemí s velmi dramatickou krajinou. Leží v oblasti Afrického rohu. Její velkou část tvoří Etiopická hornatina „střecha Afriky“. Vrchovinu rozděluje Velká příkopová propadlina, několik tisíc kilometrů dlouhý kaňon s množstvím jezer. Geologická různorodost a izolovanost jsou důvodem výskytu mnoha endemických druhů rostlin a živočichů. Celou horskou krajinou vanou vlhké větry z Indického oceánu, takže země má mnohem vlhčí podnebí než okolní země. Etiopie je kolébkou lidstva a lidstvo zde žije nepřer-

Papoušci červenobříší u hnízda

Vlčci etiopští

Samec agapornise etiopského u hnízda

Etiopské obydlí

Astrildí čtyřbarvý

Strdimil senegalský

Straka etiopská

Etiopská vesnice

Velká příkopová proláklina

Lobélie – *Lobelia rhynchopetalum*

„Všechny barvy kůže nalézáme tu zastoupeny, od jasněžluté až ku černi dřeva ebenového, jenom evropskou pleť nikoli; vynikající barvou jest však kaštanová. Rysy tváře jsou rovněž rozmanité, blíží se však typu evropskému, jehož krásy zejména ženy dosahují. Ženy jsou skoro bez výjimky klasicky lepšího vzrostu a pravidelnými rysy tváře jakož i ryzím řeckým nosem význačny. Celá bytost jejich dýše jemným smyslem a kliduplnou duší. Ve společnosti stejnorodých jsou překypující veselostí, avšak v obcování s muži jeví hlubokou vážnost a velebnou důstojnost.“

Přírodopis člověka – Fr. Hellwalda 1886

tržité od svého vzniku. Země nebyla nikdy kolonií (s výjimkou okupace za 2. světové války). Jako jediná země v Africe má vlastní písmo a donedávna měla na měření času i vlastní kalendář.

Etiopie je úžasným místem pro pozorování ptáků. Díky velkému množství velmi odlišných druhů krajiny se zde vyskytuje velké množství ptačích druhů. Navíc je země oblíbeným zimovištěm ptákům ze severu. Ornitologové tady napočítali 905 druhů ptáků. V oblasti Afrického rohu žije 61 endemických druhů ptáků a z toho 25 žije v Etiopii. Množství druhů ptáků je pro Evropana opravdu překvapující, žije zde 11 druhů vrabců, 27 druhů astrildů, 38 druhů snovačů, 20 druhů strdimilů, 22 druhů špačků a leskoptví, 11 druhů vlh, 11 druhů ledňáčků, 17 druhů volavek, 15 druhů lelků, 15 druhů kukaček, 9 druhů dropů nebo 21 druhů holubů a hrdliček.

Nejprve jsme vyjeli severně od Addis Abeby na Mount Entoto a na náhorní plošinu Suluta. Původní lesy zde z větší části nahradily porosty přivezených blahovičníků. Již při první zastávce jsme viděli několik endemitů jako ibise laločnatého (etiopského), husici modrokřídrou, čejku etiopskou a holuba etiopského. Vyskytují se zde ikonické opice dželady. Etiopie je poslední místo, kde tito zají-

maví primáti žijí. Ve zbytku Afriky je vytlačili mnohem agresivnější paviani. Při první výpravě jsme na ně měli smůlu a jednu rodinnou skupinu jsme viděli až při podzimní akci. Tak už to ale při pozorování v přírodě bývá. Viděli jsme zde také první papoušky. Byli to agapornisové etiopští, dříve zvaní papoušičci habešští. Krmili se na plodech stromového pryšce habešského. Později jsme je viděli i v naprosto odlišných habitatech. Často létali na plody fíkovníku, ale živil se i semínky různých trav. Domorodci v této oblasti často pěstují teff – tedy miličku habešskou. Její zrna jsou nejmenší mezi obilovinami. Vyrábí se z ní i tenká placka indžera, která se peče po vykvašení. Kladou se na ni pokrmy a balí se do ní. Měli jsme ji k dispozici prakticky ke každému jídlu, ale díky její nakyslé chuti jsme si ji příliš neoblíbili. Při sledování mlácení obilí jsme se vrátili možná o několik století zpět. Zemědělci totiž vysypou sklizené obilí do kruhu a potom po něm zrna vydupávají oslci, krávy nebo koně voděni do kruhu. V cestě na sever jsme nepokračovali vzhledem k tamní složité situaci.

Při první cestě přes Addis Abebu nás přijal pan velvyslanec na ambasádě. Nejenže nás pohostil, ale zorganizoval krátký rozhovor pro zdejší televizi. Byli

jsme totiž jedni z prvních turistických výprav v Etiopii po covidové pauze. Směřovali jsme do Národního parku Awash. Park je utvářen převážně horami o nadmořské výšce od 1200 m do 1829 m a protéká jím řeka Awash a síť menších vodních toků. Awash představuje ideální biotop pro velký počet druhů savců, mezi nimiž je malá antilopa dikdik, kudu velký, přimorožec východoafrický, gazela Soemeringova nebo pavian pláštěkovaný. Ve večerních hodinách jsme zde zahlédli dokonce dva druhy šakalů – obecného a čabakového. Bohužel covidová doba se nepříznivě projevila i na počtu zdejších savců. Nebyli zde turisté, a tak nebyly ani peníze na hlídání a ochranu parku. Spousta zvířat zmizela. Ptačí fauna je ale pořád hojná. Viděli jsme několik druhů dropů, mandelíků, stepokurů, zoborožců nebo turaků. Jako prakticky všude se zde hojně vyskytuje motýlek rudouchý a amarant rudozobý. Viděli jsme zde také amadiny páskované a nádherné astrildy pestré. Ti jsou ovšem velmi plaší a létají většinou pouze v párech. Řeka Awash zde vytváří velkolepé vodopády, pod nimiž jsme obdivovali velké množství krokodýlů nilských, kteří zde čekali na kořist.

Pokračovali jsme v cestě do pohoří Bale, které se zvedá na druhé straně pří-

Pár motýlků rudouchých

Turakové bělohlaví

kopové propadliny. NP je známý díky své jedinečné fauně a flóře. Přírodní scenérie jsou velkolepé. Typickými rostlinami, které dominují krajině, jsou endemické obří lobélie. Na severovýchod od ní se nachází ve výšce 4000 m n. m. unikátní náhorní plošina Sanate, která je protkána lávovými vyvěřelinami a menšími vrcholky včetně čtvrté nejvyšší hory Etiopie – Tullu Demtu (4389 m). Je to největší afroalpínská louka na světě. Viděli jsme zde jednoho z typických ptáků, krkavce tlustozobého. Je to velký pták s délkou těla až 64 cm. Po krkavci velkém je to druhý největší pěvec. Má černé perí s velkou bílou skvrnou na zadní části hlavy a masivním tmavým zobákem s bílým koncem. Měli jsme štěstí a pozorovali jsme zde vlčka etiopského. Je neohroženějším masožravcem v Africe a jednou z nejméně obvyklých psovitých šelem. Na světě jich žije několik posledních stovek. Jeho chování je stejně podivné jako jeho vzhled. Na rozdíl od ostatních psovitých šelem žije ve vysokých nadmořských výškách – až kolem 4000 m n. m. Živí se především různými hlodavci. V těchto nadmořských výškách žije velké množství drobných myšek, které „panáčkují“ podobně jako naši syslové. Mnohem plašší jsou bizarní hlodouni velcí, kteří měří až 30 cm. Viděli jsme také množství vzácných ptáků jako chrástal Rougetův, frankolín rezavokrký, jeřáby bradavičnaté a mnoho dalších. Pozorovali jsme také různé kopytníky, extrémně vzácné nyaly horské, lessoně etiopské, bahnivce severní nebo chocholatkys chovávané. Projeli jsme vlhkým tropickým pralesem v jižní části parku, který je většinu roku pokrytý mraky – Harenský prales. Rostou zde obrovské pravěké nohoplody (*Podocarpus*). Je to také jedno z mála míst, kde můžeme obdivovat jeden z nejkrásnějších stromů světa

Samec amaranta malého

– hagenii habešskou. V době květu (tedy při naší první návštěvě) její koruna září v okolní krajině. Je to útočiště posledních pralesních lvů, kterých zde žije méně než 40. Jsou menší a podsaditější než lvi ze savan a mají černou hřívu. Někteří autoři je považují za zvláštní poddruh lvů. Běžně zde žijí guerézy pláštikové, vzácně endemický kočkodan damdan.

Při první cestě jsme pokračovali savanou Liben na jih. V Etiopii je zvykem, že místní policie má systém Check-pointů prakticky v každé vesnici. Většinou je to lano natažené přes silnici hlídáné nějakým „příslušníkem“ s hodně letitým samopalem na zádech. Vše probíhalo v poklidu, ovšem kousek před plánovaným noclehem v městě Negele Borena nás místní policie zastavila a neumožnila nám další cestu. Údajně to bylo pro naši bezpečnost. Nezbylo nic jiného než se otočit a jet zpět. Náš průvodce Barakat nám zařídil nocleh v místním hotelu ve vesničce Bidri, která ani není na mapě. Část naší výpravy spala v hotelu pro místní, nepřilíhli vysoké úrovně. Ovšem místo zde nebylo pro všechny. Nakonec jsem s několika odvážnými muži spal v místním hostinci. Bylo to asi nejskromnější ubytování, které jsem kdy zažil. V miniaturním pokojíku byla pouze postel s příkrývkou, která pamatovala

určitě několik zdejších císařů. Jedna společná toaleta – nelze ani slovy popsat. Při cestě zpět nás ještě vyslyšela policie v dalším městečku. Údajně to bylo taktéž pro naši bezpečnost. A tak jsme se při první cestě nedostali do oblasti Yabello, kterou jsme měli v plánu. Tam jsme se dostali až při druhé cestě. Přírodní rezervace Yabello je na samotném jihu Etiopie poblíž hranic s Keňou. Žijí zde velmi zajímavé druhy ptáků, odlišné od ptáků ostatních navštívených oblastí. Největší raritou je endemická straka etiopská (*Zavattariornis stresemanni*). Patří do samostatného rodu a je evoluční záhadou, protože její nejbližší příbuzní – strakule – žijí ve střední Asii a straky ostroocasé zase stěží zavítají do Etiopie ze střední Afriky. Původně byla řazena mezi špačky, kterým se hodně podobá. Její hlavní stravou je hmyz. Svá hnízda si staví vysoko v korunách akácií. Hnízdo má obvykle kulovitý tvar s trubkovým vstupem shora. Viděli jsme zde také vzácné špačky bělohlavé. Poměrně často jsme zde pozorovali nádherné papoušky červenobřiché, kteří sedávali v korunách stromů. Mnohdy také na zdejších sloupovitých termištích. V těch si hloubí dutiny a hnízdí. Viděli jsme také motýlky granátové nebo astrildy pestré. Při přesunech jsme občas zastavovali a nakoupili čerstvé ovoce, jako jsou banány, mango a další. Asi nejvíce jsme si cestu zpříjemnili ochutnáním katy jedlé. Místní obyvatelé ji žvýkají jako posilující prostředek. Ovšem při kombinaci s moravským všelékem je to opravdu veselý zážitek.

V oblasti Velké příkopové propadliny jsme navštívili několik jezer, z nichž nejzajímavější je jezero Langano, které sousedí se hřebenem Chilalo. Spali jsme v nádherné ekolodži přímo na břehu jezera. V jezere žijí hroši obojživelní, které jsme pozorovali přímo z naší

Vlha nubijská

verandy. Viděli jsme zbytky původního tropického lesa. Rostou zde obrovské staleté fíkovníky a nohoplody (*Podocarpus*). Pozorovali jsme zde následující pralesní druhy: myšák hnědokřídlý, datel nubijský, vlha modropsá a další pestře zbarvené druhy ptáků. Zdejší obrovské fíkovníky dozrávají v různou dobu, a tak jsme mohli při obou výpravách pozorovat jejich návštěvníky. Zaujali nás především endemité papoušci žlutočelí, kteří sem přilétají za potravou z místního lesa. Poměrně běžní jsou zde i agaporniso-

Zvonohlík africký

vé etiopští. Při podzimní návštěvě jsme pozorovali jejich rodinku s odrostlými mláďaty v kmenu akácie cca 2 metry nad zemí. Plody fíkovníku konzumovali také zoborožci šedolící, toko žlutozobí, leskoptve purpurové a spousty jiných ptáků.

Při každé výpravě jsme pozorovali okolo 350 druhů ptáků. Pořídili jsme množství zajímavých snímků a zažili mnoho dobrodružství. Etiopie je opravdu krásná země, její příroda je úžasně rozmanitá a jedinečná. Její obyvatelé jsou

Vousák černožlutý

opravdu milí a přátelští. Jejich kultura je velmi starobylá a pro nás odlišná a exotická. Ovšem díky „africký“ smýšlejícím úředníkům a určitému napětí mezi jednotlivými etniky se může cesta sem zkomplikovat. Z tohoto důvodu je při poznávání této země nejvhodnější využít služeb místního průvodce a cestovní kanceláře.

Ing. Josef Nožička – Uherské Hradiště
primaroute@nozicka.cz

Foto: autor

HLINÍKOVÉ PROFILY NEJEN PRO HOBBY, KTERÉ SPOJÍŠ BEZ SVÁŘENÍ...

PROSTĚ TAKOVÁ STAVEBNICE PRO DOSPĚLÉ...

▶ ▶ ▶ Nejširší výběr hliníkových profilů pro stavbu voliér a klecí v ČR, Polsku a na Slovensku

Zakázková výroba voliér, klecí a jiných chovatelských zařízení

HLINÍKOVÉ PROFILY

PLETIVA A SÍTA

SPOJKY

NAČTI SI WEB

www.aluhobby.cz, sk
+420 777 182 013